



**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO  
SPECIALIOSIOS TYRIMO KOMISIJOS PATEIKTŲ SIŪLYMŲ PRADĖTI  
APKALTOS PROCESĄ LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARIUI PETRUI  
GRAŽULIUI PAGRĮSTUMUI IŠTIRTI IR IŠVADAI DĖL PAGRINDO PRADĖTI  
APKALTOS PROCESĄ PARENGTI**

**IŠVADA  
DĖL TEIKIMO PRADĖTI APKALTOS PROCESĄ  
SEIMO NARIUI PETRUI GRAŽULIUI**

2023 m. gegužės 10 d.  
Vilnius

1. **Komisija sudaryta** Lietuvos Respublikos Seimo 2023 m. kovo 21 d. nutarimu Nr. XIV-1817 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo specialiosios tyrimo komisijos pateiktų siūlymų pradėti apkaltos procesą Lietuvos Respublikos Seimo nariui Petriui Gražuliui pagrįstumui ištirti ir išvadai dėl pagrindo pradėti apkaltos procesą parengti sudarymo“, Lietuvos Respublikos Seimo 2023 m. balandžio 18 d. nutarimu Nr. XIV-1882 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2023 m. kovo 21 d. nutarimo Nr. XIV-1817 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo specialiosios tyrimo komisijos pateiktų siūlymų pradėti apkaltos procesą Lietuvos Respublikos Seimo nariui Petriui Gražuliui pagrįstumui ištirti ir išvadai dėl pagrindo pradėti apkaltos procesą parengti sudarymo“ pakeitimo“.

2. **Komisijos sudėtis:** Komisijos pirmininkas Linas Slušnys, Komisijos pirmininko pavaduotojas Eugenijus Sabutis, Komisijos nariai: Eugenijus Gentvilas, Vaida Giraitytė-Juškevičienė, Ligita Girskienė (iki 2023-04-18 Guoda Burokienė), Liuda Pociūnienė (iki 2023-04-18 Irena Haase), Laima Nagienė, Rasa Petrauskienė, Tomas Vytautas Raskevičius, Agnė Širinskienė, Andrius Vyšniauskas.

3. **Komisijos posėdžių datos:** 2023-03-23, 2023-03-29, 2023-04-05, 2023-04-19, 2023-04-26, 2023-05-10.

4. **Komisijos posėdžiuose dalyvavo:** Linas Slušnys, Komisijos pirmininko pavaduotojas Eugenijus Sabutis, Komisijos nariai: Eugenijus Gentvilas, Vaida Giraitytė-Juškevičienė, Irena Haase, Laima Nagienė, Rasa Petrauskienė, Tomas Vytautas Raskevičius, Agnė Širinskienė, Andrius Vyšniauskas, Seimo kanceliarijos patarėjos Laima Ragauskienė ir Vita Vaitekūnė, apklausti Seimo nariai: Petras Gražulis, Andrius Palionis, Andrius Bagdonas, Aušrinė Norkienė, Guoda Burokienė, Irena Haase, Kazimieras Starkevičius, Linas Jonauskas, Dovilė Šakalienė, Rita Tamašunienė, Silva Lengvinienė, Tomas Bičiūnas, Viktoras Fiodorovas, Valdemaras Valkiūnas,

Vadovybės apsaugos tarnybos Objektų apsaugos valdybos viršininkas Ramūnas Barkauskas, Vadovybės apsaugos tarnybos Elektroninio saugumo valdybos E1 skyriaus viršininkas Robertas Trinkūnas, Seimo kanceliarijos Veiklos administravimo departamento Informacinių technologijų eksploatavimo skyriaus vaizdo operatorius Artūras Semakinas, Seimo kanceliarijos Veiklos administravimo departamento Informacinių sistemų skyriaus analitikas programuotojas Rytis Petronis.

**5. Siūlymo pradėti apkaltos procesą esmė:** Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės 2023 m. sausio 20 d. teikime pradėti apkaltos procesą Lietuvos Respublikos Seimo nariui Petruui Gražuliui (toliau – Teikimas) nurodytos aplinkybės ir kaltinimas.

**Teikimo iniciatoriai nurodė, jog „<...> yra pagrindas manyti, kad Seimo narys P. Gražulis 2022 m. rugsėjo 15 d. Seimo plenarinio vakarinio posėdžio metu, balsuodamas už kitą Seimo narį L. Jonauską, savo sąmoningais veiksmais šiurkščiai pažeidė Konstituciją ir sulaužė Seimo nario priesaiką“.**

Teikimo iniciatoriai siūlo pradėti Seimo nario Petro Gražulio apkaltos procesą dėl šių priežasčių:

1) Seimo narys Tomas Vytautas Raskevičius 2022 m. rugsėjo 15 d. kreipėsi į Etikos ir procedūrų komisiją, nurodydamas, kad 2022 m. rugsėjo 15 d. Seimo vakarinio posėdžio metu, priėmimo stadijoje balsuojant dėl darbotvarkės klausimo Nr. 1.7 „Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo V (rudens) sesijos darbų programos patvirtinimo“ projektas (Nr. XIVP-1969(3))“ (toliau – Nutarimas) (nuo 15 val. 26 min. 38 sek. iki 15 val. 27 min. 33 sek.), Seimo narys Petras Gražulis balsavo ne tik už save, bet ir už kitą Seimo narį jam nematant.

2) Seimo narys T. V. Raskevičius teigė, jog kelių Seimo narių liudijimu, Seimo narys P. Gražulis minėto balsavimo metu galimai balsavo už Seimo narį Liną Jonauską jam nematant. Seimo narys T. V. Raskevičius tokią informaciją jam pateikusių Seimo narių pavardžių nenurodė.

3) Etikos ir procedūrų komisija 2022 m. gruodžio 21 d. priėmė išvadą Nr. 101-I-31 (toliau – Išvada), kurioje konstatavo:

a) Elektroninės balsavimo sistemos duomenimis, priimant Nutarimo projektą Seimo narys P. Gražulis balsavo „prieš“. Pagal šios sistemos duomenis, Seimo narys L. Jonauskas balsavimo metu susilaikė.

b) Remiantis Seimo posėdžių salės stebėjimo kamerų užfiksuota vaizdo medžiaga, Seimo narys L. Jonauskas balsavimo metu buvo nusisukęs į Seimo narius, sėdinčius už jo esančioje eilėje.

c) Balsavimo metu Seimo narys P. Gražulis ištiesė ranką per stalą ir palietė arba paspaudė objektą, esantį ant stalo ties Seimo nario L. Jonausko darbo vietoje esančiu informaciniu ekranu, arba atliko kitą veiksmą minėtoje vietoje.

d) Seimo narys P. Gražulis nurodė, kad galėjo netyčia klaidingai paspausti Seimo nario L. Jonausko darbo vietoje esantį balsavimo mygtuką, dėl savo veiksmų apgailestauja bei atsiprašo Seimo nario L. Jonausko.

e) Valstybės politikų elgesio kodekse įtvirtintas sąžiningumo principas, kuris nustato, kad politikas savo pareigas eina sąžiningai ir laikosi aukščiausių elgesio standartų, vengia situacijų, galinčių paveikti sprendimų, kurie sukeltų visuomenėje abejonę, priėmimą. Atsakomybės principas reiškia, kad politikas atsako už savo elgesį viešajame gyvenime, priimamus sprendimus ir atsiskaito už juos visuomenei.

4) Etikos ir procedūrų komisija Išvadoje, be kita ko, konstatavo, jog Seimo narys P. Gražulis, balsuodamas už Seimo narį L. Jonauską, pažeidė Seimo statuto 111 straipsnio 4 dalies nuostatą ir Valstybės politikų elgesio kodekse įtvirtintą sąžiningumo principą.

5) Vyriausioji tarnybinės etikos komisija savo sprendimuose yra ne kartą pabrėžusi, kad Seimo nariams yra taikomi aukštesni veiklos skaidrumo ir atsakomybės standartai nei paprastiems valstybės pareigūnams ar tarnautojams. Visuomenė turi pagrįstų ir teisėtų lūkesčių, kad Seimo nariai veikia laikydamiesi aukštesnių moralės ir tarnybinės etikos principų.

6) Išrinktas į Seimą P. Gražulis Seimo posėdyje prisiekė būti ištikimas Lietuvos Respublikai; prisiekė gerbti ir vykdyti jos Konstituciją ir įstatymus, saugoti jos žemių vientisumą; prisiekė visomis išgalėmis stiprinti Lietuvos nepriklausomybę, *sąžiningai* tarnauti Tėvynei, demokratijai, Lietuvos žmonių gerovei.

7) Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad sąmoningas Seimo nario balsavimas už kitą Seimo narį plenarinio Seimo posėdžio metu prieštarauja Konstitucijai, tokiais veiksmais šiurkščiai pažeidžiama Konstitucija ir sulaužoma priesaika. Konstitucinis Teismas taip pat yra konstatavęs, jog iš Seimo nario priesaikos, Seimo nario konstitucinio statuso kyla reikalavimas, kad Seimo narys, be kita ko, elgtųsi sąžiningai, vengtų elgesio, žeminančio Seimo – Tautos atstovybės reputaciją ir autoritetą (žr., 2010 m. spalio 27 d. Konstitucinio Teismo nutarimą Nr. 32/2010-33/2010).

8) Pažymėtina, kad Seimo narys P. Gražulis už kitą Seimo narį balsavo sąmoningai (kaip nustatė Etikos ir procedūrų komisija, iš vaizdo medžiagos matyti, kad jis balsavimo metu ištiesė ranką per stalą ir palietė arba paspaudė objektą, esantį ant stalo Seimo nario L. Jonausko darbo vietoje).

9) Akcentuotina, jog P. Gražulis, daug metų būdamas Seimo nariu žinojo, kad Seimo statuto 111 str. 4 dalis imperatyviai reikalauja balsuoti tik asmeniškai ir draudžia balso teisę perduoti kitiems asmenims. Po padaryto pažeidimo Seimo narys jo nepripažino, o siekdamas

išvengti atsakomybės teigia, kad „galėjo netyčia klaidingai paspausti Seimo nario L. Jonausko darbo vietoje esantį balsavimo mygtuką“.

**6. Teisės aktai, kuriais atlikdama tyrimą vadovavosi Komisija:** Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos Seimo statutas, Lietuvos Respublikos Seimo laikinųjų tyrimo komisijų įstatymas, Lietuvos Respublikos Seimo 2023 m. kovo 21 d. nutarimas Nr. XIV-1817 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo specialiosios tyrimo komisijos pateiktų siūlymų pradėti apkaltos procesą Lietuvos Respublikos Seimo nariui Petruui Gražuliui pagrįstumui ištirti ir išvadai dėl pagrindo pradėti apkaltos procesą parengti sudarymo“, Lietuvos Respublikos Seimo 2023 m. balandžio 18 d. nutarimas Nr. XIV-1882 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2023 m. kovo 21 d. nutarimo Nr. XIV-1817 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo specialiosios tyrimo komisijos pateiktų siūlymų pradėti apkaltos procesą Lietuvos Respublikos Seimo nariui Petruui Gražuliui pagrįstumui ištirti ir išvadai dėl pagrindo pradėti apkaltos procesą parengti sudarymo“ pakeitimo“, Komisijos 2023 m. kovo 23 d. patvirtintas Komisijos reglamentas.

### **7. Komisijos tyrimo rezultatai**

Lietuvos Respublikos Seimo specialioji tyrimo komisija pateiktų siūlymų pradėti apkaltos procesą Lietuvos Respublikos Seimo nariui Petruui Gražuliui pagrįstumui ištirti ir išvadai dėl pagrindo pradėti apkaltos procesą parengti (toliau – Komisija) atliko šiuos tyrimo veiksmus:

Komisija 2023 m. kovo 29 d. posėdyje išklausė asmens, kuriam taikoma apkalta, t. y. Seimo nario Petro Gražulio paaiškinimus žodžiu ir atsakymus į Komisijos narių klausimus. P. Gražulis advokato paslaugomis nesinaudojo. Komisija 2023 m. kovo 29 d. posėdyje taip pat išklausė Teikimo iniciatoriaus, t. y. Seimo nario Tomo Vytauto Raskevičiaus informaciją žodžiu.

Komisija 2023 m. balandžio 5 d. posėdyje apklausė liudytojus ir specialistus: Seimo Etikos ir procedūrų komisijos narius: Aušrinę Norkienę, Guodą Burokiene, Andrių Bagdoną, Ireną Haasę, Kazimierą Starkevičių, Dovilę Šakalienę, Ritą Tamašunienę, Silvą Lengvinienę, Viktorą Fiodorovą, Seimo narius: Andrių Palionį, Liną Jonauską, Valdemarą Valkiūną, Vadovybės apsaugos tarnybos Objektų apsaugos valdybos viršininką Ramūną Barkauską, Vadovybės apsaugos tarnybos Elektroninio saugumo valdybos E1 skyriaus viršininką Robertą Trinkūną, Seimo kanceliarijos Veiklos administravimo departamento Informacinių technologijų eksploatavimo skyriaus vaizdo operatorių Artūrą Semakiną, Seimo kanceliarijos Veiklos administravimo departamento Informacinių sistemų skyriaus analitiką programuotoją Rytį Petronį.

Komisija 2023 m. balandžio 19 d. posėdyje apklausė liudytoją Seimo narį Tomą Bičiūną.

Seimo narys Remigijus Žemaitaitis kviečiamas apklausai neatvyko į Komisijos 2023 m. balandžio 5 d., 2023 m. balandžio 19 d., 2023 m. balandžio 26 d. posėdžius.

Komisija tyrimo metu atliko kitus Seimo statuto trisdešimt aštuntajame skirsnyje numatytus veiksmus. Komisija, atlikdama tyrimą, susipažino su: Seimo Etikos ir procedūrų komisijos 2022 m. gruodžio 21 d. išvada Nr. 101-I-31 „Dėl Seimo nario Petro Gražulio elgesio“ bei šios komisijos 2022 m. gruodžio 21 d. posėdžio vaizdo įrašu; Seimo Etikos ir procedūrų komisijos 2023-04-03 raštu Nr. V-2023- 5212 „Dėl vaizdo įrašo pateikimo“; Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos tarnybos 2023 m. kovo 31 d. raštu Nr. S-356 „Dėl vaizdo įrašų kopijų pateikimo“ bei šios tarnybos pateiktu 2022 m. rugsėjo 15 d. Seimo vakarinio posėdžio metu balsavimo vaizdo įrašo ištraukomis; Seimo kanceliarijos Veiklos administravimo departamento Informacinių sistemų skyriaus 2023 m. kovo 28 d. raštu „Dėl balsavimo laiko“; Teismo ekspertizės centro 2023 m. gegužės 2 d. raštu Nr. SE-869 „Dėl ekspertizės akto siuntimo“.

### **7.1. Komisija nustatė:**

7.1.1. Išrinktas Seimo narys P. Gražulis Seimo 2020 m. lapkričio 13 d. posėdyje nustatyta tvarka prisiekė būti ištikimas Lietuvos Respublikai; prisiekė gerbti ir vykdyti jos Konstituciją ir įstatymus, saugoti jos žemių vientisumą; prisiekė visomis išgalėmis stiprinti Lietuvos nepriklausomybę, sąžiningai tarnauti Tėvynei, demokratijai, Lietuvos žmonių gerovei.

Konstitucinis Teismas 2010 m. spalio 27 d. išvadoje „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo nario Lino Karaliaus, kuriam pradėta apkaltos byla, ir Lietuvos Respublikos Seimo nario Aleksandro Sacharuko, kuriam pradėta apkaltos byla, veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ konstatavo, kad:

Prisiekdamas Seimo narys besąlygiškai įsipareigoja laikytis visų priesaikoje minimų vertybių. Taigi Seimo nario priesaikos aktas yra konstituciškai teisiškai reikšmingas: duodamas priesaiką išrinktas Seimo narys viešai ir iškilmingai įsipareigoja veikti taip, kaip įpareigoja duota priesaika, ir jokiais aplinkybėmis jos nesulaužyti (Konstitucinio Teismo 2004 m. gegužės 25 d., 2004 m. liepos 1 d. nutarimai, 2009 m. gegužės 15 d. sprendimas).

Iš Seimo nario priesaikos, Seimo nario konstitucinio statuso kyla reikalavimas, kad Seimo narys elgtųsi sąžiningai, bendraudamas su rinkėjais, visuomenės atstovais pateiktų teisingus faktus apie savo pareigų vykdymą, vengtų elgesio, žeminančio Seimo – Tautos atstovybės reputaciją ir autoritetą.

Iš Konstitucijoje, *inter alia* jos 59 straipsnio 4 dalyje, įtvirtinto Seimo nario laisvo mandato principo kyla Seimo nario teisė savo nuožiūra balsuoti priimant bet kurį Seimo sprendimą – kiekvienu klausimu balsuoti pagal savo sąžinę. Seimo sprendimuose atsispindi Seimo narių daugumos politinė valia. Pagal Konstituciją Seimo valia priimant atitinkamus sprendimus negali būti pareikšta kitaip, kaip tik Seimo nariams balsuojant Seimo posėdyje ir priimant atitinkamą teisės aktą.

Pagal Konstituciją Seimo nario mandatas yra individualus – jis suteikiamas tik tam asmeniui, kuris Konstitucijos ir įstatymų nustatyta tvarka yra išrenkamas Seimo nariu. Pagal Konstituciją Seimo narys turi teisę ir pareigą tik pats asmeniškai įgyvendinti rinkėjų jam suteiktą mandatą. Seimo nario konstitucinis statusas, integruojantis Seimo nario pareigas, teises, veiklos garantijas, atsakomybę, suponuoja tai, kad Seimo narys iš Konstitucijos ir jai neprieštaraujančių įstatymų kylančias Seimo nario – Tautos atstovo teises ir pareigas privalo įgyvendinti tik pats asmeniškai, jis jokia forma negali perleisti kitam asmeniui, *inter alia* Seimo nariui, savo, kaip Seimo nario, teisių ir konstitucinių pareigų vykdymo. Seimo nario mandato individualumas suponuoja ir tai, kad joks asmuo, *inter alia* Seimo narys, negali perimti kito Seimo nario – Tautos atstovo teisių ir pareigų, *inter alia* teisės balsuoti.

Jeigu asmeninio Seimo nario balsavimo Seimo posėdyje reikalavimo nesilaikoma, *inter alia* jeigu per balsavimą vienas Seimo narys balsuoja už kitą Seimo narį ir taip išreiškia ne Seimo nario, už kurį balsuojama, bet savo valią, nepaisoma iš Konstitucijos, *inter alia* jos 69 straipsnio, kylančių reikalavimų įstatymų priėmimo procedūrai, iškreipiami balsavimo rezultatai, sudaromos prielaidos pažeisti Konstitucijoje įtvirtintą Seimo nario laisvo mandato principą.

Konstitucinis Teismas yra pasisakęs, kad „Konstitucijoje, *inter alia* jos 74 straipsnyje, įtvirtintas apkaltos – ypatingos parlamentinės procedūros instituto, konstitucinės sankcijos – pašalinimo iš užimamų pareigų – taikymas yra viena iš valstybinės bendruomenės – pilietinės Tautos savisaugos priemonių; valstybės pareigūnai, kurie pažeidžia Konstituciją ir įstatymus, asmeninius ar grupinius interesus iškelia aukščiau už visuomenės interesus, *savo veiksmiais diskredituoja valstybės valdžią* <...>“.

Konstitucinis Teismas 2004 m. gegužės 25 d. nutarime yra konstatavęs: ištikimybė Lietuvos valstybei yra neatsiejama nuo ištikimybės ir Konstitucijai; sulaužius priesaiką būti ištikimam Lietuvos Respublikai, kartu yra šiurkščiai pažeidžiama ir Konstitucija.

Seimo statuto 111 straipsnio 4 dalyje nustatyta imperatyvi nuostata, kad „Seimo nariai balsuoja asmeniškai. Balso teisė negali būti perduota kitiems asmenims“. Seimo Etikos ir procedūrų komisija 2022 m. gruodžio 21 d. Išvadoje, be kita ko, konstatavo, jog Seimo narys P. Gražulis, balsuodamas už Seimo narį L. Jonauską, pažeidė Seimo statuto 111 straipsnio 4 dalies nuostatą ir Valstybės politikų elgesio kodekse įtvirtintą sąžiningumo principą.

7.1.2. Komisija ištyrė galimą P. Gražulio sąmoningą balsavimą Seimo posėdžio metu už kitą Seimo narį L. Jonauską. Teikimo iniciatoriai šį kaltinimą grindė nurodydami, kad 2022 m. rugsėjo 15 d. Seimo vakarinio posėdžio metu, priėmimo stadijoje balsuojant dėl darbotvarkės klausimo Nr. 1.7 „Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo V (rudens) sesijos darbų programos patvirtinimo“ projekto (Nr. XIVP-1969(3))“ (nuo 15 val. 26 min. 38 sek. iki 15 val. 27

min. 08 sek.) Seimo narys P. Gražulis balsavo ne tik už save, bet ir už kitą Seimo narį jam nematant.

Remiantis Seimo interneto svetainėje pateikta informacija, Seimo narys P. Gražulis 2022 m. rugsėjo 15 d. Seimo vakarinio posėdžio metu, priėmimo stadijoje balsuojant dėl darbotvarkės klausimo Nr. 1.7 „Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo V (rudens) sesijos darbų programos patvirtinimo“ projekto (Nr. XIVP-1969(3) (nuo 15 val. 26 min. 38 sek. iki 15 val. 27 min. 08 sek.) registravosi ir balsavo savo vardu (balsavimo rezultatas – „prieš“).

Remiantis Seimo interneto svetainėje pateikta informacija, matyti, kad 2022 m. rugsėjo 15 d. Seimo vakarinio posėdžio metu, priėmimo stadijoje balsuojant dėl Nutarimo (nuo 15 val. 26 min. 38 sek. iki 15 val. 27 min. 08 sek.), Seimo narys L. Jonauskas registravosi ir fiksuotas jo balsavimo rezultatas – „susilaikė“.

Remiantis 2022 m. rugsėjo 15 d. Seimo vakarinio posėdžio (nuo 15 val. 26 min. 38 sek. iki 15 val. 27 min. 08 sek.) Seimo posėdžių salės stebėjimo kamerų užfiksuoto vaizdo duomenimis, matyti, kad Seimo narys L. Jonauskas, balsuojant dėl Nutarimo, balsavime nedalyvavo – savo ranka prie balsavimo pulto neprisilietė, didesnę balsavimui skirtą laiką buvo nusisukęs į virš jo esančioje eilėje darbo vietose sėdinčių kolegų pusę.

Remiantis 2022 m. rugsėjo 15 d. Seimo vakarinio posėdžio (nuo 15 val. 26 min. 38 sek. iki 15 val. 27 min. 08 sek.) Seimo posėdžių salės stebėjimo kamerų užfiksuoto vaizdo įrašo duomenimis, matyti, kad Seimo narys P. Gražulis, balsuojant dėl Nutarimo, ištiesė ranką per stalą ir palietė arba paspaudė objektą, esantį ant darbo stalo ties Seimo nario L. Jonausko darbo vietoje esančiu informaciniu ekranu.

Seimo narys P. Gražulis, Seimo Etikos ir procedūrų komisijai, atliekant tyrimą, nurodė, kad galėjo netyčia klaidingai paspausti Seimo nario L. Jonausko darbo vietoje esantį balsavimo mygtuką, dėl savo veiksmų apgailestauja bei atsiprašo Seimo nario L. Jonausko.

### **Komisijos tyrimo duomenys**

Komisijos 2023 m. kovo 29 d. posėdyje P. Gražulis, teikdamas paaiškinimus, nurodė, kad „Aš jums noriu pasakyti, kad šituo klausimu nieko naujo negaliu pasakyti. Esu pasakęs Etikos ir procedūrų komisijai, mano parašyta raštu ir nieko daugiau papildyti neturiu. Kadangi ne iš karto... <...> Jisai, žinote, po mėnesio ar po kiek laiko pasakė, kad aš balsavau, tai žinote, kas yra, man prisiminti, ar tu balsavai, ar nebalsavai, tai man labai yra sudėtinga. Būna, kad Seimo nariai suklysta. Gal yra ir man taip pasitaikę, ypač balsuojant savo pultuku. <...> Aš manau, kad yra, spręskite jūs, o čia teisybės nesurasi. Kaip jau jūs nuspręsite, taip ir bus. O aš daugiau nieko jums nepasakysiu. Nes galėjo taip būti, kad galėjau pabalsuoti netyčia ir atsiprašau, jeigu taip padariau. Bet man vis tiek dar ten žiūrint tą, <...>, vaizdą trūksta kažkiek tai vis tik įrodymų, kad aš galėjau pabalsuoti. Tuo labiau, kad vienas iš Seimo narių, kuris buvo šalia manęs, už mano nugaros sėdėjo,

konkrečiai galiu įvardinti, ponas A. Palionis sako: šią istoriją atsimenu, ir tu nebalsavai. Man jis taip aiškino. O kaip iš tikro buvo, tai jau jūs nuspręsite. Jūs esate, kaip čia pasakyti, tiesos ieškotojai. Tie, kuriems tiesos nereikia“.

Atsakydamas į klausimą: „<...> jūs davėte ir parodymus Etikos ir procedūrų komisijai, ir Etikos ir procedūrų komisija 2022 m. gruodžio 21 d. priėmė tokią išvadą, kad Seimo narys P. Gražulis, balsuodamas už Seimo narį L. Jonauską, pažeidė Seimo statuto 111 straipsnio 4 dalies nuostatą ir Valstybės politiko elgesio kodekse įtvirtintą sąžiningumo principą. Klausimas būtų tiesiog paprastas: jūs sutinkate su ta Etikos ir procedūrų komisijos išvada?“, P. Gražulis paaiškino: „Kadangi tai yra politinė institucija, kurioje yra dauguma, kaip ir šioje komisijoje, narių, tai visi sprendimai yra politizuoti“.

Atsakydamas į klausimą: „Jeigu sprendimas, jūsų manymu, yra politizuotas ir aš taip suprantu, kad lyg ir yra toks nesutikimas, tai kodėl jūs neskundėte šito Etikos ir procedūrų komisijos sprendimo išvados?“, P. Gražulis paaiškino: „Bet jūs perskaitykite ir kitą Etikos ir procedūrų komisijos dalį, kur nesiūlo jokios apkaltos. Tai jeigu nesiūlo apkaltos, tik įspėja, kam man skūsti? O kaip jūs žinote puikiai, kad ne pagal Etikos ir procedūrų komisijos sprendimą buvo pradėta procedūra, bet pagal pono T. V. Raskevičiaus iniciatyvą surenkant Seimo narių parašus.<...>“.

Atsakydamas į klausimą: „<...> ar esate kada nors balsavęs už kitą Seimo narį, ar atsimintumėte tokį dalyką“, P. Gražulis paaiškino: „Žinote, tikrai, aš manau, ne, bet tokių buvo, kaip ir čia, papokštavimų, kad lyg ir pabalsuosiu, bet, žinoma, nebalsuodavau. O kad būčiau pabalsavęs, tikrai neprisimenu. Aš tik noriu prisiminti praeitos kadencijos vieną man buvusį atvejį, kai skubėjau, buvo gana svarbus balsavimas, aš atsisedau į kitą eilę ir pabalsavau už kitą Seimo narį. Bet kažkaip niekas nereagavo. Per skubėjimą buvo vienas toks atvejis. O šioje kadencijoje, kad kažką prisiminčiau, tikrai neatsimenu. To Seimo nario buvo tokia pati pozicija dėl to klausimo ir jis kažkaip nereagavo. O šioje kadencijoje neatsimenu“.

Atsakydamas į klausimą: „<...> Jeigu jūs neatsimenate, ar balsavote, ar nebalsavote, bet Seimo nario L. Jonausko balsas buvo užfiksuotas, tai kokia būtų jūsų versija, kaip taip atsitiko, kaip tas mygtukas pasispaudė, nes aplinkui daugiau niekas nevyksta?“, P. Gražulis paaiškino: „Galėjo būti ir toks variantas, kad galėjo prieš tai paspausti pats L. Jonauskas. Čia yra labai trumpas tas *video*. Galėjo ir toks variantas būti. Bet aš jums dar vieną dalyką pasakau – aš negaliu šimtu procentų paneigti, nes aš neatsimenu. Suprantate?“.

Atsakydamas į klausimą: „Jeigu peržiūrėjus platesnio laiko intervalo įrašą, negu dabar matome ekrane, paaiškėtų, kad joks Seimo narys, įskaitant Seimo narį L. Jonauską, netiesė rankos link po informaciniu ekranu esančio objekto, o jūs buvote vienintelis Seimo narys, kuris tą ranką



tiesė, ar jūs pripažintumėte, kad balsavote už kitą Seimo narį jam nematant?“, P. Gražulis paaiškino: „Gal būtų kažkiek mažiau abejonių. Bet šiandien tų abejonių yra daug“.

Atsakydamas į klausimą: „<...> kaip dažnai tokių paspaudimų netyčia jums pasitaiko už kitą Seimo narį?“, P. Gražulis paaiškino: „Tai praeitoje kadencijoje buvo toks atvejis.“

Atsakydamas į klausimą: „Kaip jūs jaustumėtės ar kaip reaguotumėte, jeigu už jus kas nors pabalsuotų jums nežinant?“, P. Gražulis paaiškino: „Gal ir buvo tokių atvejų. Jeigu mano pozicija panaši ar panašiai, tai nespręstų, pavyzdžiui, tas balsavimas vienas. Pavyzdžiui, jeigu būtų lygu lygu balsai, mano būtų nulėmęs, tai nežinau, kokia būtų reakcija. Bet jeigu neesminiu klausimu, tai tikrai nesureaguočiau“.

Atsakydamas į klausimą: „Kaip jūs vertinate apskritai iš moralinės ar iš politinės pusės, kai balsuojama už kitą, jau žinant Konstitucinio Teismo doktriną, iškreipiant to žmogaus nuomonę, galima net pakeičiant įstatymų leidybos institucijos – Seimo – valią? Koks jūsų vertinimas?“, P. Gražulis paaiškino: „Be abejonės, vertinu neigiamai. Jeigu aš balsavau ir kai bus priimtas sprendimas Konstituciniame Teisme, tai jau ne kartą atsiprašiau, jeigu ir pabalsavau, netyčinis buvo balsavimas, ir taip niekada nedarau už kitus tyčia. Klaida galėjo, galėjo įvykti klaida, tai tikrai, o čia po Konstitucinio Teismo sprendimo niekas, mes stengiamės tą daryti, niekada nedarome“.

Seimo narys L. Jonauskas, Komisijos 2023 m. balandžio 5 d. posėdyje teikdamas paaiškinimus, nurodė, kad „<...> Tuo metu, kai galimai įvyko šitas atvejis, kada ir žiniasklaida paskelbė videoįrašus, aš tikrai nematau ir nemačiau, kaip jis (*P. Gražulis – mūsų pastaba*) ką darė tuo metu, ar balsavo, ar nebalsavo ir taip toliau. Aš buvau nusisukęs, akivaizdu iš įrašo“.

Atsakydamas į klausimą: „<...> kaip jaustumėtės, jeigu už jus iš tiesų kolega pabalsuotų?“, L. Jonauskas paaiškino: „Jausčiau neteisybę <...>“.

Atsakydamas į klausimą: „<...> ar jūs balsavote, nes balsas tai yra užskaitytas? Ar balsavote tuo metu?“, L. Jonauskas paaiškino: „Aš tikrai neprisimenu pačios pradžios, ar balsavau, registravausi ir taip toliau, o paskui tai tikrai nugara nusisukęs... Pakaušyje akių neturiu, nemačiau, kaip viskas vyko“.

Atsakydamas į klausimą: „Ar yra buvę <...> kada nors, kad savaime balsuotų sistema pas jus? Sugedę kas nors?“, L. Jonauskas paaiškino: „Ne, tikrai, žinokite, tokio atvejo, kad sistema už mane balsuotų, nepamenu“.

Seimo Etikos ir procedūrų komisijos nariai, Komisijos 2023 m. balandžio 5 d. posėdyje teikdami paaiškinimus, nurodė, kad:

V. Fiodorovas. „Iš įrašo, kurį mes svarstėme Etikos ir procedūrų komisijoje, aš negalėčiau pasakyti šimtu procentų, kad jis paspaudė mygtuką. Pasilenkimas buvo, bet ar spaustas mygtukas, aš negaliu pasakyti“.

S. Lengvinienė. atsakydama į klausimą dėl Seimo Etikos ir procedūrų komisijoje priimto sprendimo P. Gražulio atžvilgiu: „<...> kas jus labiausiai įtikino? Kokie aspektai buvo pagrindiniai?“, paaiškino: „Medžiaga. <...> Video, kurį žiūrėjome Etikos ir procedūrų komisijoje. Video turbūt vienas iš pagrindinių“.

R. Tamašunienė „Kiek bandau prisiminti, balsavau, buvo alternatyvus balsavimas, balsavau, kad nepažeidė, nes, manau, pritrūko argumentų, ar tikrai paspaudė mygtuką, ar ištiesė ranką, nes vaizdo įrašė aš to konkrečiai nemačiau. <...> Dar mane įtikino paties L. Jonausko, už kurį neva balsavo P. Gražulis, kad jis taip pat neprisimena, ar jis pakeitė jo nuomonę, ar buvo toks atvejis, ar jis balsavo, ar nebalsavo. Jeigu tas Seimo narys, už kurį neva balsavo P. Gražulis, to nei patvirtinti, nei paneigti negalėjo, tai aš dėl to būtent taip balsavau Etikos ir procedūrų komisijoje“.

K. Starkevičius „<...> Aš tik žinau, kaip aš balsavau – už, kadangi dar turbūt šitą pasakiau, balsavau, aišku, už, ir kadangi tas faktas, kaip ten tiksliai labai nesimato kameroje, na, užstoja tas langelis, bet vėliau užsidega balsavimas, kad jis (*P. Gražulis – mūsų pastaba*) pabalsavo už. Tai čia, mano manymu, įrodymų pakanka“. Atsakydamas į klausimą: „<...> jūs galėjote sulyginti mygtuko paspaudimą su atsiradimu jo (*L. Jonausko – mūsų pastaba*) balso ekrane? Jus įtikino tai?“, K. Starkevičius paaiškino: „Tai ir jūs dabar galite pasižiūrėti, kad jis balsavo už L. Jonauską, tai čia, aišku, galima šitą palyginti ir nesunkiai ir jūs galite įsitikinti. <...> Tai jūs puikiai žinote, kad paspaudi mygtuką, o po to, kai jau užsidega ekranas, tada ir užsidega, kai balsavo, na, tai kas čia, ar sunku? Ir pavardės užsidega, gali įsivesti“.

Atsakydamas į klausimą: „<...> ar rankos ištiesimas yra tolygu balsavimui ir mygtuko paspaudimui?“, K. Starkevičius paaiškino: „Rankos ištiesimas reiškia balsavimą ir po to tai rodo, kai užsidega ekrane, kas kaip balsavo, galima pasižiūrėti pavardės ir individualiai, ir tada matosi, kad L. Jonauskas nusisukęs, o, deja, po to pabalsavimas yra“.

I. Haase.: „Mes matėme vaizdo įrašą ir asmeniškai man nekilo jokių abejonių dėl gerbiamo kolegos P. Gražulio veiksmų. Kitas dalykas, konstatuojamojoje dalyje Etikos ir procedūrų komisijos yra užfiksuota, kad būtent tuo momentu, kai kolega L. Jonauskas buvo nusisukęs, įvyko balsavimas, kad jis susilaikė. Susilaikymas irgi vienas iš balsavimo būdų: už, prieš ir susilaikė. Kitas motyvas, dėl ko priėmiau tokį sprendimą ir balsavau už Etikos ir procedūrų komisijos išvadą, tai, kad gerbiamas kolega P. Gražulis nurodo, kad jis galėjo netyčia klaidingai paspausti Seimo nario L. Jonausko darbo vietoje esantį balsavimo mygtuką, dėl savo veiksmų jis apgailestavo ir atsiprašė Seimo nario L. Jonausko. Tai, aš manau, vien iš to teiginio, jeigu žmogus apgailestauja ir atsiprašinėja, vadinasi, veiksmai buvo įvykę“.

G. Burokienė: „Na, aš daug kartų peržiūrėjau vaizdo medžiagą ir nusprendžiau, kad aš neturiu teisės, aš nesu teismas ir nematau, kad jis (*P. Gražulis – mūsų pastaba*) tikrai paspaudė tą mygtuką, kurį paspaudė, kaip yra galvojama, tai aš tikrai balsavau prieš. Nes mano buvo nuomonė, kad nesimato, ir negaliu žmogaus nuteisti už tai, ko aš nematau“.

Atsakydama į klausimą: „<...> jeigu (*balsuojant – mūsų pastaba*) reikalingi du paspaudimai ir niekas, nei L. Jonauskas nepaspaudė, nei P. Gražulis nepaspaudė, kaip tas balsas atsirado?“, G. Burokienė paaiškino: „Nežinau, kaip tas balsas atsirado. Aš nemačiau, aš nematau. Jeigu jūs matote per tą kėdę, kaip jis ten du kartus paspaudė“.

D. Šakalienė: „Viena vertus, buvo pateikta užfiksuota vaizdo medžiaga ir taip pat buvo pateikta informacija prie vaizdo medžiagos, kad, remiantis Vadovybės apsaugos tarnybos pateikta Seimo 2022 m. rugsėjo 15 d. vakarinio posėdžio vaizdo medžiaga, galima nustatyti, kad balsavimo dėl Nutarimo projekto metu, kai Seimo narys L. Jonauskas buvo nusisukęs į kitus Seimo narius, sėdinčius už jo esančioje eilėje, Seimo narys P. Gražulis, sėdintis šalia L. Jonausko, ištiesė ranką per stalą ir palietė arba paspaudė objektą, esantį ant stalo ties Seimo nario L. Jonausko informaciniu ekranu, arba atliko kitą veiksmą minėtoje vietoje“. Kadangi ant mano kolegos L. Jonausko stalo jokių daiktų nebuvo, taip pat ir vaizdo medžiagoje nesimatė, kad Petras kokį nors daiktą ten būtų padėjęs arba paėmęs, tai sunku įsivaizduoti, kokią nors kitą priežastį, dėl kurios kolega Petras ten galėjo ištiesti ranką ties ta vieta, kur yra balsavimo mygtukai.

Kitas dalykas yra, kad <...>aš pati turėjau situaciją, kuomet Petras ne tik išsakė žodžiu savo nesutikimą su mano balsavimo rezultatais, bet ir atsistojęs priešais mane nuspaudė mano balsavimo mygtuką, kitaip negu aš buvau nubalsavusi. Aš skubiai pataisiau balsavimo rezultatą ir pasakiau Petrai (žinoma, jau tiksliai nepacituosiu tos frazės) tiesiog nekišti rankų prie balsavimo mygtukų ir jeigu jis dar kartą taip pasielgs, tai tikrai bus paduotas į Etikos ir procedūrų komisiją. Toje situacijoje aš ištaisiau balsavimo rezultatą, perspėjau kolegą ir juo labiau dabar neturiu informacijos apie tai, kuris tiksliai posėdis buvo, aš manau, būtų galima atrinkti, kuris posėdis ir kuris balsavimas. Kadangi pati tuo metu nesikreipiau į Etikos ir procedūrų komisiją, apsiribojau tuo, kad įspėjau kolegą ir ištaisiau jo padaryto veiksmo rezultatus, tai dėl to viešai apie tai ir nepranešiau, ir skundo Etikos ir procedūrų komisijai nerašiau. Tačiau tokia informacija, kuri buvo pateikta skunde, susijusiame su L. Jonausku, mano vertinimu, liudija tam tikras tendencijas <...> Dar vienas argumentas yra. Šioje vietoje turbūt būtų sunku įsivaizduoti tokią situaciją, kai gali sakyti: neprisimenu, ar balsavau už kolegą, ar ne, jeigu iš principo tau nekyla net mintis balsuoti už kitą kolegą, niekada nesi daręs tokio veiksmo – balsavęs už kitą kolegą. Be to, sunku suvokti, kaip sėdėdamas savo vietoje gali susimaišyti ir ištiesęs ranką į kairę arba į dešinę netyčia pabalsuoti už savo kolegą, tiesiog jau remiantis sveiko proto principais, tai mūsų kolegos P. Gražulio pateiktas paaiškinimas, kuomet jisai nežinojo, kaip jisai pasielgė, o jeigu pasielgė taip, tai argumentavo, kad

netyčia, tai taip pat buvo vienas iš argumentų balsuoti už išvadą. Taip, mūsų kolega P. Gražulis nurodė, kad galėjo netyčia, klaidingai paspausti Seimo nario L. Jonausko darbo vietoje esantį balsavimo mygtuką, dėl savo veiksmų apgailėstauja bei atsiprašo Seimo nario L. Jonausko“.

Atsakydama į klausimą: „<...> norėčiau tik pasitikslinti jūsų pasakojimo dalį dėl to, kad jūs matėte P. Gražulį, neva spaudžiantį ir jūsų pačios mygtuką, ir dar, <...> susidarė įspūdis, kad jūs pasakojote ir apie kitus dažnus P. Gražulio balsavimo atvejus. Tai gal galėtumėte patikslinti, kiek jūs kartų matėte, kaip matėte? <...>“, D. Šakalienė paaiškino: „Noriu patikslinti, aš sakau, kad mačiau, o ne kad neva mačiau, ir tai yra pakankamai svarbus skirtumas. Šioje situacijoje aš mačiau, kaip P. Gražulis vieną sykį pabalsavo už mane prieš mano nosį, net ir su regėjimo problemomis tokiu atstumu tikrai labai gerai mačiau kolegos veiksmus“.

A. Norkienė: „<...> iš surinktos medžiagos nebuvo aišku, ar jis (*P. Gražulis – mūsų pastaba*) tą veiksmą atliko. Mes daug kartų žiūrėjome įrašą, ar ranka yra tiesiama, bet kėdės atlošas užstoja, ir aš tikrai negalėčiau pasakyti, kad kolega tai padarė.

Atsakydama į klausimus: „Kai vertinote vaizdo įrašą, jūs matėte, kad balsavimas yra įvykęs L. Jonausko vietoje, taip? Ar nevertinote šitos aplinkybės?“, A. Norkienė paaiškino: „Ne“ ir „Ar jūs matėte, kad yra rezultatas po balsavimo, kad yra kažkoks rezultatas, ar tuščia, toje vietoje sėdintis asmuo nebalsavo?“, A. Norkienė paaiškino: „Išvadoje yra parašyta, kad balsavimas yra įvykęs, bet kas tą atliko, tikrai negalėčiau pasakyti iš vaizdo įrašo“.

A. Bagdonas: „Aš buvau už, kad Seimo narys P. Gražulis padarė pažeidimą“.<...> „Visų pirma, Petro paaiškinime buvo atsiprašymas, kad jis galėjo taip padaryti ir jis atsiprašo tiek kolegos, tiek kitų. Antra, rėmiausi vaizdo medžiaga. Ir trečia, rėmiausi D. Šakalienės papildomu paaiškinimu, kaip ji posėdžio metu informavo Etikos ir procedūrų komisijos narius, kad P. Gražulis taip pat, jai sėdint jos darbo vietoje, pakeitė jos balsavimą, paspausdamas atitinkamą mygtuką. Ji atspaudė atgal ir įspėjo P. Gražulį, kad taip elgtis negalima ir taip gali būti sulaužyta Seimo nario priesaika“. <...> „Mane įtikino ir vaizdo įrašas, ir P. Gražulio paaiškinimas, ir atsiprašymas tiek kolegos L. Jonausko, tiek visų kitų dėl jo padarytų veiksmų“.

Atsakydamas į klausimą: „Kadangi jūs šiandienos posėdyje pasakėte, kad jus įtikino ir Seimo nario P. Gražulio paaiškinimai komisijos posėdyje, tai vis dėlto kaip jūs supratote tuos jo paaiškinimus, jeigu taip būtų galima tiksliau pasakyti? Ar jis pasakė kategoriškai, ar tiesiog su tam tikra išlyga <...?“, A. Bagdonas paaiškino: „Jo paaiškinimas buvo išdėstytas raštu. Rašte buvo nurodoma, kad jis atsiprašo Seimo nario L. Jonausko ir atsiprašo visų kitų, jeigu jis padarė tokį neteisėtą veiksmą. Tai buvo toks jo paaiškinimas, tada mes peržiūrėjome vaizdo medžiagą. Ir trečias argumentas, kuris taip pat, manau, lėmė Etikos ir procedūrų komisijos narių apsisprendimą, kad P. Gražulis jau yra nubalsavęs būtent šioje kadencijoje už kitą Seimo narį, kitaip tariant, pakeitęs jo balsavimą“. <...> „Bet aš sakiau, kad trys dedamosios susidėjo, kad didžioji dalis Etikos

ir procedūrų komisijos narių balsuotų už P. Gražulio pažeidimą. Man asmeniškai užteko ir dviejų, tiek pirmos, tiek antros, tam, kad mano sprendimas būtų toks, kad P. Gražulis pasielgė neetiškai ir sulaužė politiko elgesio normas, kitam Seimo nariui nematant, ištiesdamas ranką ir atlikdamas veiksmą, ir balsuodamas už kitą Seimo narį. Man atrodo, čia yra daugiau negu aišku<...>“.

Kiti Seimo nariai, Komisijos 2023 m. balandžio 5 d. posėdyje teikdami paaiškinimus, nurodė, kad:

A. Palionis, atsakydamas į klausimą: „2022 m. rugsėjo 15 d. vakarinis posėdis. Nagrinėjama situacija dėl galimo P. Gražulio balsavimo už L. Jonauską. Ar matėte tą situaciją? Jūs buvote už nugaros“, paaiškino: „Taip, mačiau...visą tą situaciją. Gal visą balsavimą supasakosiu, ką mačiau, nes L. Jonauskas užsiregistravo ir nubalsavo, ir atsisuko į mane, nes mes šnekėjome su L. Jonausku. Atsisuko į mane, ir bešnekant mačiau, kaip Petras pradėjo ranką, kairę, link mygtukų, kažką tai juokaudamas, kažką tai sakydamas. Sakau: Petrai, nejuokauk. Ir Petras tikrai nespaudė mygtukų. Tada sakau: nes bus kaip ir su prieš tai įvykiais Seime, kad bus apkaltos procesas. Kiek dar atsimenu, atsisukau, už manęs sėdėjo Z. Balčytis, kuris irgi tą patį patvirtino. Tai tiek ir mačiau. Bet Petras tų mygtukų tikrai nepalietė. Dar jam trūko“.

Atsakydamas į Komisijos nario repliką: „Mes išklusėme daugybę liudijimų ir kitų, bet pirmą kartą išgirdome, kad buvo apie tai pokalbis ir iš viso buvo apie tai čia juokavimas kažkoks, nes kiti to neprisimena, nematė. Pats L. Jonauskas net neprisimena tokių pokalbių ir nematė“, A. Palionis paaiškino: „Su L. Jonausku mes ne apie tai juokavome. Mes su L. Jonausku šnekėjome visai kita tema. <...> diskutavome apie kažkurį tai įstatymo projektą. O šitas, kas buvo, tai sakau taip, kaip buvo. <...> Aš neturiu reikalo meluoti“.

Atsakydamas į klausimą: „Jūs tikrai garantuojate, kad nebuvo paspaustas mygtukas ir L. Jonauskas pats pabalsavo?“, A. Palionis paaiškino: „Tikrai garantuoju. L. Jonauskas pats paspaudė, atsisuko į mane, kai buvo tas Petro rankos kišimo įvykis, po to Linas dar balsavimo metu vėl atsisuko pažiūrėti savo mygtuką, jūs įrašė turite matyti. <...> Balsavimas pasibaigė. Linas pabalsavo, atsisuko į mane, Petras tiesė ranką ir tada pasakiau Petru, kad nejuokautų, taip negalima daryti. Linas irgi po to atsisuko, dar balsavimas buvo nepasibaigęs, pažiūrėjo, ar niekas nepakeista. Viskas“.

Atsakydamas į klausimą: „L. Jonauskas sako, kad neprisimena tos situacijos. Kodėl jūs taip tiksliai prisimenate tą situaciją?“, A. Palionis paaiškino: „Aš prisimenu todėl, kad sakiau Petru, kad, sakau, nedaryk to, todėl ir atsimenu“.

Atsakydamas į klausimą: „Ar dažnai taip tenka Petrą stabdyti?“, A. Palionis paaiškino: „Vieną kartą taip buvo“.

V. Valkiūnas, atsakydamas į klausimą: „Ar jūs matėte balsavimo epizodą, kurį mes tyrinėjame, 2022 m. rugsėjo 15 d. vakarinio posėdžio metu, gal esate matęs ar matėte, kaip kažkas tai balsavo, konkrečiai P. Gražulis balsavo arba nebalsavo tuo momentu už savo kolegą?“, paaiškino: „<...> Iš dalies mačiau<...> Jo judesius mačiau, kad jis aktyviai juda, bet aš gerbiamą kolegą P. Gražulį pažįstu nuo mano 2008–2012 metų kadencijos, jis visada buvo toks, kaip apibūdinau <...>Jo judesius nuspėti, nustatyti, ką jis veikė: jis pajudėjo, rankos pajudėjo į tą pusę ar jis parkerį padėjo, ar jis nuspaudė tą mygtuką, aš negaliu rimtai patvirtinti. Kad judesys buvo, mačiau, bet, taip sakant, tas judesys, ne tas, tokių jo judesių, kaip minėjau, yra labai daug“.

Atsakydamas į klausimą: „ar jūs matėte, kaip L. Jonauskas balsavo tuo metu?“, V. Valkiūnas paaiškino: „Aš nemačiau, kaip L. Jonauskas, aš mačiau, kaip P. Gražulis judėjo, taip sakant, tas judesys buvo, bet, kaip ir minėjau, jo judesiai tokie greiti, tam, kad susektume jo veiksmus iki galo, ne visada galima pagauti tą momentą“.

Atsakydamas į klausimą: „O matėte, kaip P. Gražulis balsavo?“, V. Valkiūnas paaiškino: „Ne, nemačiau. P. Gražulis, <...>, žmogus nestandartiškai veikia, kaip aš ir minėjau <...>“.

Vadovybės apsaugos tarnybos atstovai Komisijos 2023 m. balandžio 5 d. posėdyje teikė paaiškinimus dėl techninių galimybių išdidinti Komisijos nagrinėjamą vaizdo įrašo konkretų epizodą.

Seimo kanceliarijos Veiklos administravimo departamento Informacinių technologijų eksploatavimo skyriaus vaizdo operatorius ir Veiklos administravimo departamento Informacinių sistemų skyriaus analitikas programuotojas., Komisijos 2023 m. balandžio 5 d. posėdyje atsakydami į klausimą: „<...> Ar mes čia visi gerai supratome, kad yra įmanoma nustatyti tik balsavimo intervalą, bet ne laiką, kuomet Seimo narys paspaudė mygtuką, ir ne tą etapą, kada, tarkime, buvo paspaustas mygtukas vienaip balsavimo lange ir paskui staiga perspaudžiamas kitaip? Ką jūs tada matote?“, paaiškino: „Taip, iš tiesų taip yra, nes sistema sudaryta ne vien iš kompiuterių, bet ir iš techninės įrangos, lygiai kaip šitie mikrofonai irgi to paties gamintojo <...>. Tai visi tie pulteliai, į kuriuos įsistato kortelės ir kur vyksta balsavimas, ir mikrofonai junginėjami, tai jie yra valdomi šitos techninės įrangos. Mes neturime galimybės pamatyti, kas vyksta tos sistemos viduje. Mes tik gauname... Mes tiktai siunčiame jai komandas ir po to gauname atsakymą. Kas vyksta paties balsavimo metu, mes neturime galimybės pamatyti“.

Atsakydami į klausimą: „Prašom pasakyti, jeigu aš, tarkim, paspaudžiau mygtuką ir pradėdau balsuoti, po to pakeičiu balsavimą – aš buvau už, o paskui galvoju, ne, reikia susilaikyti, tokiu atveju jūs užfiksuoja ar ne, kad aš keičiu?“, paaiškino: „Ne, tai ta balsavimo įranga užfiksuoja. Ji fiksuoja tiktai paskutinį rezultatą. Mes gauname tiktai paskutinius balsavimo rezultatus“. <...> „Priimamas tik paskutinis jūsų sprendimas, bet balsuoja tai visą laiką tas pats

asmuo, kam priklauso kortelė, nebent kortelė kažkam kitam perduota ar... Ta prasme, kad fiksuojamas, aišku, paskutinis mygtuko paspaudimas. Ir mes negauname jokių tarpinių paspaudimo rezultatų“.

Atsakydami į klausimą: „Bet sekundę registracijos, tada to registracijos mygtuko paspaudimo sekundę jūs galite nustatyti?, paaiškino: „<...> ne, to mes negalime pasakyti, kada tie mygtukai buvo paspausti, nėra fiksuojama. Mes gauname tai kartu. Tai yra gauname jau tik po balsavimo, ar buvo balsuota už, prieš, ar buvo tik registruotasi“.

Seimo narys T. Bičiūnas, Komisijos 2023 m. balandžio 19 d. posėdyje teikdamas paaiškinimus, atsakydamas į klausimą: „ar jūs matėte, kad L. Jonauskas balsavo prieš P. Gražuliui atliekant dar tam tikrus veiksmus būtent šituo paskelbtu klausimu?“, paaiškino: „Ne, tikrai nemačiau, nes, kai balsuoji, tu žiūri į savo mygtuką, kokį spaudi. Ką paspaudžia kiti Seimo nariai, tai tikrai nemačiau, kad L. Jonauskas jau būtų buvęs paspaudęs“.

### **Komisijoje gauti ir analizuoti dokumentai:**

Seimo kanceliarijos veiklos administravimo departamento Informacinių sistemų skyriaus 2023 m. kovo 23 d. raštas Nr. V-2023-4474 „Dėl balsavimo laiko“, kuriame pateikta informacija, kad Komisijos nagrinėjamu klausimu, 2022 m. rugsėjo 15 d. Seimo vakarinio posėdžio metu, priėmimo stadijoje balsuojant dėl darbotvarkės klausimo Nr. 1.7 „Dėl Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo V (rudens) sesijos darbų programos patvirtinimo“ projekto (Nr. XIVP-1969(3)), balsavimas vyko nuo 15:26:38 iki 15:27:08.

Lietuvos teismo ekspertizės centro 2023 m. gegužės 2 d. rašte Nr. SE-869 „Dėl ekspertizės akto siuntimo“ konstatuota, kad (dėl 2022 m. rugsėjo 15 d. Seimo vakarinio posėdžio metu, priėmimo stadijoje balsuojant dėl darbotvarkės klausimo Nr. 1.7 „Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo V (rudens) sesijos darbų programos patvirtinimo“ projekto (Nr. XIVP-1969(3)) *(balsavimo metu – mūsų pastaba)*:

a) Laikotarpiu nuo 15 val. 26 min. 38 sek. iki 15 val. 27 min. 08 sek. Seimo narys L. Jonauskas fiksuojamas sėdintis, rankas laikantis ties juosmeniu, dešinėje rankoje laikantis, tikėtina, mobiliojo ryšio telefoną; laikydamasis kaire ranka už stalo pasisuka su kėde į kairę ir atsirėmęs / padėjęs dešinę ranką, kurioje laiko, tikėtina, mobiliojo ryšio telefoną, ant stalo, tikėtina, kad bendrauja su už jo nugaros esančiu asmeniu; pasisuka su kėde atgal link darbo vietos, dešinėje rankoje laikydamas, tikėtina, mobiliojo ryšio telefoną, pasisuka su kėde į dešinę, galvą pasukęs link asmenų, sėdinčių jam už nugaros, trumpam pasuka galvą į darbo vietos pusę ir padėjęs kairę ranką ant stalo krašto vėl atsisuka į asmenis, sėdinčius jam už nugaros; pasisuka su kėde link darbo vietos ir trumpam pakelia galvą į kairę pusę.

b) Laikotarpiu nuo 15 val. 26 min. 38 sek. iki 15 val. 27 min. 08 sek. Seimo narys P. Gražulis fiksuojamas sėdintis, rankomis atsirėmęs į stalą, kaire ranka pastumia ant stalo gulinčius

popierius ir kaire ranka atlieka nenustatytą veiksmą (-us) ties savo darbo vietos elektroninio balsavimo bloko *panele*, trumpam pasisuka su kėde į dešinę ir, tikėtina, kad bendrauja su dešinėje esančiu asmeniu; pasisuka su kėde į kairę, link Seimo nario L. Jonausko, paima kaire ranka ant stalo gulėjusį, tikėtina, mobiliojo ryšio telefoną, ir ištiesęs dešinę ranką atlieka nenustatytą veiksmą (-us) ties Seimo nario L. Jonausko darbo vietos elektroninio balsavimo bloko *panele*; yra fiksuojamas sėdintis, pusiau pasisukęs į Seimo narį L. Jonauską.

Daroma išvada, kad „Laikotarpiu nuo 15 val. 26 min. 38 sek. iki 15 val. 27 min. 08 sek. nėra užfiksuota Seimo nario L. Jonausko veiksmų ranka (-mis) ties Seimo nario L. Jonausko darbo vietos elektroninio balsavimo bloko *panele*“.

Daroma išvada, kad „Laikotarpiu nuo 15 val. 26 min. 38 sek. iki 15 val. 27 min. 08 sek. Seimo narys P. Gražulis kaire ranka atlieka nenustatytą veiksmą (-us) ties savo darbo vietos elektroninio balsavimo bloko *panele* ir ištiesęs dešinę ranką atlieka nenustatytus veiksmus ties Seimo nario L. Jonausko darbo vietos elektroninio balsavimo bloko *panele*“.

#### **Dėl Seimo nario A. Palionio Komisijai teiktų paaiškinimų:**

Lietuvos teismo ekspertizės centro 2023 m. gegužės 2 d. rašte Nr. SE-869 „Dėl ekspertizės akto siuntimo“ konstatuota, kad (2022 m. rugsėjo 15 d. Seimo vakarinio posėdžio metu, priėmimo stadijoje balsuojant dėl darbotvarkės klausimo Nr. 1.7 „Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo V (rudens) sesijos darbų programos patvirtinimo“ projekto (Nr. XIVP-1969(3) (*balsavimo metu – mūsų pastaba*):

„Vaizdo bylų kadruose, Seimo nariui P. Gražuliui tiesiant dešinę ranką link Seimo nario L. Jonausko darbo vietos elektroninio balsavimo bloko *panelės*, tuo pačiu metu už Seimo nario P. Gražulio sėdintis Seimo narys A. Palionis gręžiasi pro kairį petį į asmenį / asmenis, esančius jam už nugaros, su kuriais, tikėtina, bendrauja (kūno, rankų, galvos, lūpų judesiai); nėra užfiksuota požymių, kad Seimo narys A. Palionis diskutuotų su Seimo nariu P. Gražuliu, Seimo nariui P. Gražuliui atlikus nenustatytą veiksmą (-us) ties Seimo nario L. Jonausko darbo vietos elektroninio balsavimo bloko *panele*“.

#### **7.2. Komisija konstatuoja:**

7.2.1. Komisija, remdamasi surinktų, ištirtų ir įvertintų įrodymų bei jų pagrindu nustatytų faktinių aplinkybių visuma, konstatuoja, kad Seimo narys P. Gražulis 2022 m. rugsėjo 15 d. Seimo vakarinio posėdžio metu, priėmimo stadijoje balsuojant dėl Nutarimo (nuo 15 val. 26 min. 38 sek. iki 15 val. 27 min. 08 sek.), balsavo savo vardu, taip pat greta esančioje darbo vietoje sėdinčio Seimo nario L. Jonausko vardu. Tą patvirtina Lietuvos teismo ekspertizės centro išvada, kad 2022 m. rugsėjo 15 d. Seimo vakarinio posėdžio metu – laikotarpiu nuo 15 val. 26 min. 38 sek. iki 15 val. 27 min. 08 sek. „nėra užfiksuota Seimo nario L. Jonausko veiksmų ranka / rankomis ties Seimo nario L. Jonausko darbo vietos elektroninio balsavimo bloko *panele*“, o „Seimo narys P. Gražulis



kaire ranka atlieka nenustatytą veiksmą (-mus) ties savo darbo vietos elektroninio balsavimo bloko *panele* ir ištiesęs dešinę ranką atlieka nenustatytus veiksmus ties Seimo nario L. Jonausko darbo vietos elektroninio balsavimo bloko *panele*“. Komisijos nagrinėjamu atveju balsavimo metu įranga veikė be sutrikimų.

7.2.2. Komisija konstatuoja, kad Seimo narys P. Gražulis 2022 m. rugsėjo 15 d. Seimo vakarinio posėdžio metu, priėmimo stadijoje balsuojant dėl Nutarimo, balsuodamas už Seimo narį L. Jonauską, nepaisė Konstitucijoje, *inter alia* jos 59 straipsnio 2, 4 dalyse, įtvirtinto Seimo nario laisvo mandato principo, *inter alia* Seimo nario mandato individualumo reikalavimo, draudimo Seimo posėdyje balsuoti už kitą Seimo narį, išreiškė ne Seimo nario L. Jonausko, bet savo valią, iškreipė balsavimo rezultatus. Seimo narys P. Gražulis, Seimo posėdyje balsuodamas už Seimo narį L. Jonauską, savo pareigas ėjo nesąžiningai, pažeidė iš Konstitucijos kylančius imperatyvus, parodė nepagarbą Konstitucijai ir įstatymams, diskreditavo Seimo, kaip Tautos atstovybės, autoritetą.

**Seimo nario P. Gražulio veiksmai – sąmoningas balsavimas už kitą Seimo narį – prieštarauja Konstitucijai ir tokiais veiksmais Seimo narys P. Gražulis šiurkščiai pažeidė Konstituciją ir sulaužė priesaiką.**

7.2.3. Komisija tyrimo metu vertino Seimo Etikos ir procedūrų komisijos atlikto tyrimo metu surinktą informaciją ir konstatuoja, kad P. Gražulio teiktas paaiškinimas: „Nes galėjo taip būti, kad galėjau pabalsuoti netyčia ir atsiprašau, jeigu taip padariau. Bet man vis tiek dar ten žiūrint tą, vienu žodžiu, vaizdą trūksta kažkiek tai vis tik įrodymų, kad aš galėjau pabalsuoti“ leidžia manyti, jog P. Gražulis ignoruoja reikalavimą, kad Seimo narys Seimo posėdyje balsuoja asmeniškai, ir nepaiso Konstitucijoje įtvirtinto Seimo nario laisvo mandato principo bei reikalavimų, taikomų įstatymų priėmimo procedūrai. Tą patvirtina ir Komisijos posėdyje P. Gražulio pateiktas vertinimas, jei kitas Seimo narys balsuotų už P. Gražulį jam nematant: „Gal ir buvo tokių atvejų. Jeigu mano pozicija panaši ar panašiai, tai nespręstų, pavyzdžiui, tas balsavimas vienas. Pavyzdžiui, jeigu būtų lygu lygu balsai, mano būtų nulėmęs, tai nežinau, kokia būtų reakcija. Bet jeigu neesminiu klausimu, tai tikrai nesureaguočiau“. Šie faktai leidžia manyti, jog P. Gražulis ignoruoja, kad tokiu būdu yra iškreipiami balsavimo rezultatai, sudaromos prielaidos pažeisti Konstitucijoje įtvirtintą Seimo nario laisvo mandato principą.

7.2.4. Komisija, remdamasi surinktu, ištirtu ir įvertintu įrodymų bei jų pagrindu nustatytų faktinių aplinkybių visuma, konstatuoja, kad Seimo narys P. Gražulis už Seimo narį L. Jonauską balsavo sąmoningai, žinodamas, jog Seimo statuto 111 straipsnio 4 dalis imperatyviai reikalauja balsuoti tik asmeniškai ir draudžia balso teisę perduoti kitiems asmenims. Seimo narys P. Gražulis, siekdamas išvengti atsakomybės už padarytą pažeidimą, su Komisija bendradarbiavo ribotai, teigė

neprisimenantis balsavimo aplinkybių, bet neneigė, kad „galėjo netyčia klaidingai paspausti Seimo nario L. Jonausko darbo vietoje esantį balsavimo mygtuką“.

7.2.5. Komisija konstatuoja, kad priimdama išvadas neatsižvelgė į tyrimo metu liudytojo Seimo nario A. Palionio apklausos metu pateiktą informaciją. Komisija konstatuoja, kad 2023 m. balandžio 5 d. Komisijos posėdyje liudytojo Seimo nario A. Palionio teikta informacija apie jam žinomas aplinkybes Komisijos tiriamu klausimu buvo klaidinanti / melaginga. Tą patvirtina 2022 m. rugsėjo 15 d. Seimo vakarinio posėdžio metu vykusio balsavimo dėl Nutarimo priėmimo vaizdo įrašas bei Lietuvos teismo ekspertizės centro ekspertizės išvada. Pažymėtina, kad Seimo narys A. Palionis buvo įspėtas dėl baudžiamosios atsakomybės už melagingų pranešimų, paaiškinimų, informacijos ar duomenų teikimą Komisijai (pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 235 straipsnio 2 dalį) ir apie įspėjimą parašu patvirtino. Komisija priėmė atskirą protokolinį sprendimą dėl atsakomybės A. Palioniui taikymo.

## **8. Komisijos išvada:**

**8.1. Surinkti, ištirti ir įvertinti įrodymai bei nustatytos faktinės aplinkybės patvirtina Seimo narių grupės 2023 m. sausio 20 d. teikime pradėti apkaltos procesą Lietuvos Respublikos Seimo nariui Petru Gražuliui nurodytą kaltinimą, kad Seimo narys Petras Gražulis 2022 m. rugsėjo 15 d. Seimo vakarinio posėdžio metu, priėmimo stadijoje balsuojant dėl darbotvarkės klausimo Nr. 1.7 „Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo V (rudens) sesijos darbų programos patvirtinimo“ projekto (Nr. XIVP-1969(3)“ (nuo 15 val. 26 min. 38 sek. iki 15 val. 27 min. 08 sek.), sąmoningai balsavo už Seimo narį Liną Jonauską ir galimai sulaužė Seimo nario priesaiką bei šiurkščiai pažeidė Konstituciją, pagrįstumą.**

**8.2. Komisija, atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, daro išvadą, kad Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės teikime pradėti apkaltos procesą Seimo nariui Petru Gražuliui pateikti kaltinimai yra pagrįsti, todėl yra pagrindas pradėti apkaltos procesą Seime Seimo nariui Petru Gražuliui.**

**9. Komisijos išvada patvirtinta** Komisijos 2023 m. gegužės 10 d. posėdyje. Balsavimo rezultatai: už –6, prieš –3, susilaikė – 2.

**10. Komisijos narių atskiroji nuomonė.** Pridedama Seimo narių grupės: V. Giraitytės-Juškevičienės, L. Girskienės, E. Sabučio, A. Širinskienės, L. Nagienės atskiroji nuomonė, 4 lapai.

PRIDEDAMA. Seimo nutarimo dėl Komisijos išvados projektas.

Seimo kanceliarijos patarėjos:  
Laima Ragauskienė  
Vita Vaitekūnė